

ВІДГУК

офіційного опонента кандидата педагогічних наук, доцента
Антоненко Тетяни Леонардівни на дисертацію Кушнір Антоніни
Олександрівни «Виховання краси вчинку студентів в освітньому
середовищі університету», подану до захисту на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика
виховання

Однією з найбільш гострих проблем сьогодення є проблема людини, її світоглядних позицій, багатства внутрішнього світу, ідеалів, системи духовно-моральних цінностей, відношення до природи, довкілля, до інших людей. І своєрідною установкою для педагогіки є мудра настанова К.Д. Ушинського: «Якщо педагогіка хоче виховувати людину у всіх відношеннях, то вона повинна перш за все пізнати її у всіх відношеннях». Пізнаючи людину «у всіх відношеннях», філософська, психологічна і педагогічна наука стверджує, що вінцем її вихованості є вчинки, які за своєю спрямованістю і змістом повинні бути духовно-моральними і наповненими естетичним колоритом. Носієм такого вчинку може бути духовно-душевно багата особистість, яка у своєму повсякденному житті сповідує любов до людини, сердечність і доброту, милосердя, відповіальність, совість і справедливість.

Обґрунтовуючи актуальність дослідження, дисерантка справедливо наголошує на необхідність посилення уваги в університетах до виховання студентів – небайдужих до долі Батьківщини людей, з високорозвиненим почуттям громадянськості і патріотизму, які в будь-який час здатні будуть виконати доленосний обов'язок: зберегти національно-духовні цінності татрадиції, історико-культурну спадщину України і бути готовими захиstitи незалежність і територіальну цілісність держави.

Дисертаційне дослідження Кушнір Антоніни Олександрівни і спрямоване на вирішення надзвичайно актуальної наукової проблеми – виховання краси вчинку студентів в освітньому середовищі університету.

Згідно визначеної логіки дослідження дисертація складається із вступу, трьох розділів – теоретичного, діагностично-констатувального і експериментального, висновків, списку використаних джерел і 11 додатків. Список наукових джерел складає 203 найменувань, з яких 6 зарубіжних джерел, що свідчить про достатньо ґрунтовну обізнаність автора дисертації з науковою проблемою. Чітко представлене категоріальне поле дослідження, хоча, на наш погляд, об'єкт визначено занадто широко – морально-естетичне виховання студентської молоді. Адже мова йдеється про красу вчинку і об'єктом мусить бути процес його виховання з усіма його особливостями. А до того ж слід враховувати цілісність особистості, яка зазнає різні інші позитивні впливи, окрім морально-естетичного виховання: інтелектуального, художнього, екологічного, трудового, емоційно-почуттєвого, загальнокультурного та інших.

Цінність будь-якої роботи полягає в її новизні. Новизна дисертаційного дослідження Кушнір Антоніни Олександровни полягає в тому, що: уперше науково обґрунтовано педагогічні умови виховання краси вчинку студентів в освітньому середовищі університету (методично-організаційна підготовка викладачів університету до виховання краси вчинку студентів; мотивація студентів до активної участі у культурно-мистецькій, волонтерській і добroчинній діяльності університету; оптимізація морального та естетичного виховання студентів шляхом пропагування прикладів героїзму, подвижництва та високоморальної поведінки. Красу вчинку студентів автор розглядає, як «інтегративне психологічне утворення, складну, комплексну властивість, якість особистості, яка виражає сприйняття і творення людиною гармонії власного буття і навколошнього світу». Це визначення потребує уточнення, яке необхідне для розуміння і усвідомлення сутнісної характеристики категорій «краси» і «вчинку». Справедливість вимагає зазначити, що автор робить спробу розкрити зміст цих категорій в експериментальній частині дослідження.

Цінним в дисертації є сама постановка проблеми про необхідність виховувати у студентської молоді красу вчинку, що відзначається оригінальністю і новизною вирішення поставленої проблеми. В дисертації представлено історико-генетичний аналіз проблеми, який дозволив автору здійснити пошук витоків краси вчинку із стародавніх часів. Це певною мірою збагатило зміст дисертації і вплинуло на розкриття змістової сутності краси вчинку. Достатньо кваліфіковано дисертантка розкрила значущість і роль освітнього середовища університету у вихованні у студентів краси вчинку. Однак, на наш погляд, важливо було б звернути увагу на культуру взаємодії викладачів і студентів, загальний культурний контекст освітнього середовища.

Заслуговує на увагу в дисертації дослідно-експериментальна частина, вона є добротною, забезпечена і перевірена комплексом діагностичних і формувальних методик. Практичне значення отриманих результатів дослідження полягає в розробці та впровадженні в освітній процес університетів Програми виховання студента «Фахівець, громадянин, патріот», методичного посібника «Виховання естетики вчинку на прикладі уславлених людей Тульчинського краю»; діагностичного інструментарію для визначення рівнів вихованості краси вчинку студентів, що можуть бути використані в освітній діяльності закладів вищої освіти, у самоосвітньому та самовиховному процесі студентів; у змісті післядипломної підготовки та перепідготовки фахівців різного профілю.

Заслуговують позитивної оцінки ретельне вивчення і розкриття дисертанткою особливостей виховання краси вчинку студентів у вищих навчальних закладах України.

Матеріали дисертаційного дослідження дозволяють стверджувати, що теоретичні положення щодо визначення педагогічних умов виховання краси вчинку студентів в освітньому середовищі університету автор реалізувала під час експериментальної роботи. Свідченням цього є одержані кінцеві кількісні показники в порівняльному аспекті з кількісними показниками констатувального етапу дослідження, які показали позитивну динаміку. Це

підтверджує тезу дисерантки щодо ефективності виховання краси вчинку студентів в освітньому середовищі університету за визначених педагогічних умов.

Автореферат рецензованої дисертації повною мірою відповідає нормативним вимогам до оформлення авторефератів дисертацій. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертаційної роботи і дає адекватне уявлення про загальну характеристику та структуру роботи, послідовність виконання дослідницьких завдань, отримані здобувачем висновки, а також надає перелік наукових публікацій здобувача за темою даного дисертаційного дослідження.

Результати дослідження відображені в 10 одноосібних наукових публікаціях дисерантки, з яких одна у зарубіжному періодичному виданні.

Аналіз змісту дисертаційного дослідження свідчить, що її автору вдалося досягти поставленої мети та розв'язати поставлені перед нею завдання.

Оцінюючи в цілому позитивно проведене дослідження Кушнір Антоніни Олександровни, у форматі наукової дискусії дозвольте висловити деякі міркування.

1. Структура дисертації дещо розмита. Особливо це торкається первого розділу, назва якого «Краса вчинку, як педагогічна проблема», в якому не обґрунтована концептуальна основа дисертаційного дослідження і не розкрито методологічні підходи, на яких воно базується.
2. У першому параграфі дисерантка аналізувала категорію «краса», хоча логічно було б починати з аналізу категорії «вчинок». Побіжно розкриті погляди М. Бахтіна, В. Роменця та вчених його наукової школи, сучасних провідних психологів і педагогів на природу вчинку.
3. У другому параграфі зустрічається багато повторів, несуттєвого матеріалу, що порушує логіку і об'єктивну доказовість думки (с.24). Доречно згадати слова О. Реріх: «Усвідомлення краси є спасінням людства», які безпосередньо відносяться і до краси вчинку, що важливо було б довести дисерантці на теоретичному і практичному рівнях.

4. Аналізуючи освітнє середовище університету,,дисидентка не розкрила значущість і місце культури в ньому, а власне саме освітньо-культурний простір і є фундаментом народження краси вчинку.
5. Доцільно було б більше уваги приділити в експериментальній роботі використанню мистецтва, в якому представлені ідеальні зразки краси вчинку.
6. Варто було б зробити порівняльний аналіз категорій «краса вчинку» і «культура вчинку». Вихованню культури вчинку присвячена дисертація А.С. Ушакова.

На основі всебічного аналізу дисертаційного дослідження слід зазначити, що дисертація за своїм змістом, рівнем новизни, теоретичним й практичним значенням одержаних результатів відповідає вимогам п.п. 12 (13), 14, 15 «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», що дає підстави для присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук Кушнір Антоніні Олександрівні за спеціальністю 13.00.07 – теорія і методика виховання.

Офіційний опонент,
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри педагогіки Східноукраїнського
національного університету
імені Володимира Даля

Т. Л. Антоненко

Підпис кандидата педагогічних наук, доцента Антоненко Т. Л.
підтверджую.

Начальник відділу кадрів СНУ
ім. Володимира Даля

Л.М. Літвінова